

Мовно-літературна галузь

Освітній компонент:

**Мови корінних народів та національних меншин
України у закладах загальної середньої освіти з
навчанням мовами корінних народів,
національних меншин**

**Навчальна програма
з молдовської мови та читання
(складник типової освітньої програми)
для 1-2 класів закладів загальної середньої
освіти з навчанням молдовською мовою**

Пояснювальна записка

Навчальна програма з молдовської мови та читання для закладів загальної середньої освіти з навчанням молдовською мовою розроблена відповідно до Закону України «Про освіту» (2017), Державного стандарту початкової освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 року № 87. Вона є складником типової освітньої програми та базується на відповідних ключових Європейських компетентностях: уміння вчитися впродовж життя, спілкуватися державною українською і молдовською мовами, спілкуватися іноземними мовами, застосовувати природничі науки і технології, використовувати математичні, інформаційно-комунікаційні, соціальні і громадянські, здоров'язбережувальні, загальнокультурні і підприємницькі компетентності.

Метою початкового курсу вивчення молдовської мови у закладах загальної середньої освіти є розвиток особистості дитини засобами різних видів мовленнєвої діяльності, формування ключових, комунікативної та читацької компетентностей; розвиток здатності спілкуватися молдовською мовою для духовного, культурного й національного самовияву, послуговуватися нею в особистому й суспільному житті, у міжкультурному діалозі; формування шанобливого ставлення до культурної спадщини; розвиток емоційно-чуттєвого досвіду, мовленнєво-творчих здібностей.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- виховання в учнів позитивного емоційно-ціннісного ставлення до молдовської мови, читання, дитячої книжки, формування пізнавального інтересу до рідного слова, прагнення вдосконалювати своє мовлення;
- розвиток мислення, мовлення, уяви, інтелектуальних і літературно-творчих здібностей школярів, сприяння індивідуальному самовияву учнів та взаємодії між ними через розвиток комунікативних умінь;
- формування повноцінних навичок читання і письма, уміння брати участь у діалозі, інсценізаціях, створювати короткі усні й письмові монологічні висловлення;
- формування вмінь працювати з різними видами та джерелами інформації;
- ознайомлення учнів з дитячою літературою різної тематики й жанрів, формування прийомів самостійної роботи з дитячими книжками;
- формування умінь опрацьовувати тексти різних видів (художні, науково-популярні, навчальні, медіатексти);
- дослідження мовних одиниць і явищ, опанування початкових лінгвістичних знань і норм молдовської мови;
- залучення молодших школярів до практичного застосування умінь з різних видів мовленнєвої діяльності в навчальних і життєвих ситуаціях;
- формування первинних навичок співпраці в парах, групах та команді;
- виконання різних рольових функцій у колективі.

Відповідно до зазначених мети і завдань у початковому курсі вивчення молдовської мови виділено такі змістові лінії: «Взаємодіємо усно», «Читаємо», «Взаємодіємо письмово», «Досліджуємо медіа», «Досліджуємо мовні явища».

Змістова лінія «Взаємодіємо усно» спрямована на формування у молодших школярів умінь сприймати, аналізувати, інтерпретувати й оцінювати усну інформацію та використовувати її в різних комунікативних ситуаціях, спілкуватися усно з іншими людьми в діалогічній і монологічній формах заради досягнення певних життєвих цілей.

Робота з аудіювання передбачає розвиток у дітей умінь зосереджено слухати все більш тривалі й складні висловлювання, розуміти їх з першого представлення, удосконалення слухової пам'яті. З цією метою слід розвивати мовленнєвий слух учнів, умінь уважно прислухатися до інформації й диференціювати у звуковому потоці специфічні елементи – схожі, але не однакові слова; слова певного складового складу; речення, що складаються з відповідної кількості слів; паузи в реченні тощо. При цьому результатом аудіювання має бути розуміння прослуханого: усвідомлення значення окремих елементів висловлювання (слів, сполучень слів, речень); його фактичного змісту.

При аудіюванні важливо не лише аналізувати зміст тексту, але й розуміти логіку його побудови, доцільність кожної із структурних частин, інтонаційні особливості деяких речень (що містять питання, спонукання); прислухатися до використання мовних засобів для створення певного настрою, враження та ін.

Для аудіювання необхідно добирати або складати текст, який відповідає завданням уроку за тематикою, обсягом, ступенем складності для учнів. В якості аудіотекстів можуть бути використані художні, науково-художні твори, а також зв'язні висловлювання вчителя про Україну, Молдову, природу країн, видатних людей, у тому числі про письменників, художників, музикантів, захисників, волонтерів; про світ життя сучасної дитини (родина, школа, дружба, пригоди, захоплення); про шанобливе ставлення до молдовської мови і мов народів Європи, у тому числі про мовні цікавинки (про значення, походження слова, про спосіб виконання цікавого завдання тощо). Бажано використовувати й тексти культурологічного змісту (про звичаї і традиції народів, які проживають в Україні).

Навчання говоріння передбачає цілеспрямовану комплексну роботу із збагачення словникового запасу школярів, виховання звукової культури мовлення, оволодіння граматичним ладом мовлення, розвитку виразності й зв'язності висловлювання, умінь розрізняти особливості й брати участь у діалозі й монологі.

У навчанні говоріння значна роль відводиться ігровим формам організації мовленнєвої діяльності: дидактичні ігри та ігри з логічним навантаженням сприятимуть розширенню й уточненню лексичного запасу молодших школярів; рухливі ігри із супровідними текстами й сюжетно-рольові, творчі

ігри дозволяють учням чітко визначити характер мовленнєвої ситуації, місце дії, підготовку співрозмовника, мету висловлювання.

Для розвитку діалогічного й монологічного мовлення необхідно створювати такі навчально-мовленнєві й комунікативні ситуації, які б стимулювали учнів висловлювати свої думки, почуття, потреби обговорювати проблеми, що їх цікавлять. Важливо вчити дітей висловлювати власну думку про ту чи іншу подію, явище; аргументувати свою думку, позицію; коректно вислуховувати інші думки, зіставляти їх з власною позицією.

При цьому слід широко застосовувати роботу в парах або невеликих групах, що створюватиме умови для активізації мовленнєвої діяльності більшості учнів класу, засвоєнню школярами культури спілкування, навичок використання формул мовленнєвого етикету, уміння уважно й доброзичливо вислуховувати співрозмовника; погоджуватися з ним або виражати незгоду в тактовній формі, сказати приємне тощо.

Змістова лінія «Читаємо» передбачає формування в учнів повноцінної навички читання, умінь самостійно вибирати й опрацьовувати літературні тексти різних видів, дитячі книжки, висловлювати своє ставлення до прочитаного, сприймати художній текст як засіб збагачення особистого емоційно-чуттєвого, соціального досвіду, користуватися раціональними прийомами пошуку потрібної інформації в різних джерелах, працювати з інформацією в різних форматах, застосовувати її в навчально-пізнавальних, комунікативних ситуаціях, практичному досвіді.

Навчання читання передбачає засвоєння механізму плавного складового читання або читання цілими словами, нормативне озвучування прочитаного у відповідності з правилами літературної вимови, адекватне розуміння представленої інформації, виховання інтересу й любові до читання, до дитячої літератури, виховання засобами художнього слова громадянина України, формувати позитивні естетичні смаки, розвивати емоційні почуття школярів, формувати моральні якості молодшого школяра, стимулювати пізнавальні інтереси, інтелектуальні здібності, удосконалювати мовлення.

З цією метою необхідно сприяти закріпленню продуктивних способів читання (спочатку – плавно по складах, потім – плавно цілими словами). Подальша робота з читання передбачає розвиток у дітей таких умінь:

читати вголос плавно, правильно, усвідомлено, виразно;

в темпі, що відповідає швидкості звичайного усного мовлення, орієнтуючи своє читання на слухача;

читати мовчки незнайомий текст із швидкістю, яка дещо вища за швидкість читання вголос, розуміти прочитане;

самостійно працювати з книгою (навчальною, пізнавальною, художньою, довідковою).

Роботу з читання слід організувати так аби читання учнів регулярно використовувалось як вид мовленнєвої діяльності (специфічна форма спілкування з автором повідомлення), важливий для вирішення різноманітних навчально-пізнавальних завдань: малювання за текстом, виготовлення

предмета за прочитаною інструкцією, читання для слухача з метою донести зміст незнайомого йому тексту тощо.

Робота з читання передбачає також удосконалення у школярів уміння працювати з книгою як джерелом інформації.

З цією метою необхідно систематично пропонувати школярам завдання на знаходження певної сторінки в книзі, не гортаючи всю підряд; користування змістом; визначення на сторінці тексту із заданим змістом; диференціацію шрифтів (звичайний, жирний, курсив); розуміння призначення умовних позначок та ін.; а також на користування дитячою бібліотекою, самостійний вибір творів для читання.

Матеріалом для читання мають бути твори, що стимулюють інтерес до читання, сприяють вихованню громадянських почуттів й уявлень, навчають дітей бачити гармонію у природі, мистецтві, житті людей. Важливо продемонструвати молодшим школярам авторське, тематичне й жанрове розмаїття світу дитячої літератури, допомогти учням сформуванню особисті художні переваги, естетичний смак.

Коло читання складають тексти різних стилів (розмовного, художнього, науково-популярного), родів літератури (епічні, ліричні) й різних жанрів (загадки, прислів'я, приказки, казки, легенди, оповідання, вірші, байки тощо). Для читання молодшим школярам пропонуються твори усної народної творчості та твори майстрів художнього слова достатньо різноманітної тематики, у тому числі героїко-патріотичної: про минуле й сучасне України та світу, звичаї і традиції молдовського та українського народів, відомості про найбільш відомих письменників-класиків і сучасників, які пишуть для дітей та про дітей, про повсякденне життя й дитячі клопоти, про навчання й відпочинок, пригоди, природу, рослинний і тваринний світ, про піклування дорослих і дітей про нього.

Змістова лінія «Взаємодіємо письмово» спрямована на формування у молодших школярів повноцінної навички письма, умінь висловлювати свої думки, почуття, ставлення та взаємодіяти з іншими людьми в письмовій формі, виявляти себе в різних видах мовленнєво-творчої діяльності.

Навчання письма як виду мовленнєвої діяльності спрямовано на формування у школярів уміння будувати письмові висловлювання, використовувати писемне мовлення з комунікативною метою.

Репродуктивні види графічних завдань (списування, письмо по пам'яті, зорові й зорово-слухові диктанти), що використовуються в необхідній кількості й з поступовим нарощуванням правописних труднощів, будуть сприяти стабілізації техніки письма молодших школярів. Проте важливо не зловживати репродуктивними завданнями, оскільки вони не сприятимуть вирішенню комунікативних завдань. Для розвитку у дітей інтересу до продукування писемного мовлення доцільно впроваджувати творчі письмові роботи, наприклад, вільний диктант, переказ, твір, вільне письмо. При цьому слід організувати роботу так, аби у тих, хто виконує письмове завдання, обов'язково були читачі або співавтори.

Змістова лінія «Досліджуємо медіа» передбачає формування в учнів умінь аналізувати, інтерпретувати, критично оцінювати інформацію в медіатекстах та використовувати її, створювати прості медіапродукти.

Змістова лінія «Досліджуємо мовні явища» спрямована на дослідження учнями мовних одиниць і явищ молдовської мови з метою опанування початкових лінгвістичних знань, норм літературної вимови та правил правопису, на формування в молодших школярів умінь послуговуватися молдовською мовою в усіх сферах життя, дотримуючись її літературних норм.

1. Текст, речення

Вивчення молодшими школярами елементів синтаксису необхідно для усвідомленої диференціації одиниць мовлення, розуміння логіки створення зв'язного висловлювання (діалогічного й монологічного текстів), адекватного ситуації спілкування інтонування речень.

В роботі над реченням передбачається робота над розумінням змісту, побудовою та використанням в мовленні речень, різних за метою висловлювання, а також окличних речень. В ході вивчення молодшими школярами елементів синтаксису доцільно сформувати уміння диференціювати й використовувати однорідні члени й звертання в реченні.

Програма націлює також на спостереження над простими і складними реченнями, на формування практичних умінь розрізняти ці речення в усній і письмовій формі.

Доцільним є з'ясування зв'язку слів у реченні, поширення його за допомогою запитань, а також утворення сполучень слів з прийменниками й без прийменників (у зіставленні з українською мовою), використання їх в реченні.

2. Звуки і букви. Склад. Наголос

Вивчення фонетико-графічного матеріалу в початковому курсі молдовської мови пояснюється необхідністю формування у школярів нормативних читання й письма, дотримання при говорінні норм літературної вимови, розпізнавання лексичного значення слів при зміні звука або наголосу.

Значна увага має приділятися розвитку слухо-артикуляційних навичок: ділити слова на склади, знаходити наголошений голосний, розрізняти на слух й відтворювати звуки молдовської мови, зіставляти звук і відповідну йому букву. Програма початкового навчання не планує застосування повного звуко-буквеного розбору, особливо в письмовій формі. Пріоритет належить усному частковому розбору, спрямованому передусім на удосконалення артикуляційних і правописних навичок (за зразком учителя).

Даний розділ передбачає ознайомлення учнів з поняттям сильної і слабкої позиції звука у слові, що є передумовою формування значної частини орфоепічних й орфографічних навичок.

3. Значення слова

Основне завдання роботи над словом – збагачення й активізація словникового запасу школярів, розвиток уміння заглиблюватися у значення слова, помічати його виразно-зображувальні можливості; розвивати увагу до

незнайомих слів, потребу з'ясувати їх значення, правильно використовувати в мовленні.

Спочатку учням пропонують завдання на спостереження за значенням слів (підготовчі словниково-логічні вправи в період навчання грамоти), потім школярі аналізують суттєві ознаки поняття; відповідність виділених слів даному контексту. Метою творчих завдань є закріплення умінь використовувати лексикологічні поняття у власному мовленні, виходячи із ситуації спілкування.

Передбачено роботу над тематичними групами слів, які називають предмети, явища, характерні для національної культури: традиційні народні ігри, іграшки, забави, елементи народного костюму, предмети домашнього вжитку тощо.

Програма передбачає роботу над найбільш вживаними фразеологічними одиницями (без терміна).

Важливим аспектом навчання є формування й розвиток умінь користуватися різними словниками (шкільним тлумачним словником, словником синонімів, антонімів, перекладними словниками).

4. Будова слова

Робота над будовою слова здійснюється на пропедевтичному рівні і передбачає проведення підготовчих словотворчих спостережень й ознайомлення школярів із специфікою і роллю в мові кореня, префіксів, суфіксів, закінчень. Розбір слова за будовою необхідно поєднувати з елементами словотворчого аналізу, спостереженнями за роллю префіксів і суфіксів у творенні слів.

Така підготовка має слугувати кращому розумінню значення слова. Необхідно навчити учнів бачити різницю у значеннях споріднених слів з різними префіксами, суфіксами; бачити певну спільність значення неспоріднених слів з тим самим префіксом, з тим самим суфіксом.

Таким чином, робота над будовою слова має бути спрямована не стільки на самостійний розбір слова за будовою, скільки на збагачення й уточнення словникового запасу учнів, правильне використання слова в мовленні, вимову, написання його відповідно до літературних норм.

5. Правопис

Формування правописних умінь у молодших школярів передбачає умінь знайти у слові місце розбіжності вимови й написання, визначити спосіб розв'язання орфографічної задачі залежно від типу орфограми (перевіряється чи не перевіряється орфограма), зіставити написане зі зразком. Умовами для правописної роботи є розвинений фонематичний слух учнів, умінь чітко промовити слово за правилами вимови й написання, орфографічна пильність, достатньо сформовані каліграфічні навички, умінь правильно виділяти у слові морфеми для здійснення перевірки написання.

Навчання правопису сприяє словникова робота, спрямована на запам'ятання буквенної або морфемної будови слова, яке часто використовується з комунікативною метою, на основі орфографічної вимови чи різних видів аналітичного списування.

Крім того, школярі засвоюють й усвідомлено використовують прості правила-інструкції, які не потребують багатокрокового алгоритму вирішення орфографічної задачі, а також орфографічні правила, які регламентують перевірку найбільш поширених орфограм (позначення на письмі ненаголошених голосних, що перевіряються наголосом; позначення на письмі дзвінких і глухих приголосних; правила переносу слів; використання великої букви; окреме написання прийменників).

Змістові лінії реалізуються через такі інтегровані курси і навчальні предмети:

- 1 клас – інтегрований курс «Навчання грамоти»;
- 2 клас – навчальні предмети «Молдовська мова», «Читання» або інтегрований курс цих навчальних предметів;
- 3 клас – навчальні предмети «Молдовська мова», «Літературне читання»;
- 4 клас – навчальні предмети «Молдовська мова», «Літературне читання».

Особливості I циклу навчання

Стандарт початкової загальної середньої освіти передбачає поділ на два цикли, які враховують особливості фізичного, психічного і розумового розвитку дітей:

- I цикл – 1-2 класи;
- II цикл – 3-4 класи.

З метою дотримання принципів, на яких ґрунтується Нова українська школа, а саме: презумпція талановитості дитини, цінність дитинства, радість пізнання, розвиток особистості, здоров'я та безпека, - у першому циклі (1-2 класи) реалізація організаційної та змістової сторін процесу навчання грамоти відбувається на засадах доступності й перспективності, індивідуалізації й диференціації, оскільки передбачає врахування умінь, набутих дітьми у дошкільному віці, інтеграцію навчання елементарного читання й письма, розвиток або корекцію умінь виконувати звуковий аналіз слів, плавно по складах читати і писати, правильно сидіти за партою, тримати ручку чи олівець.

Навчання грамоти ділиться на три періоди: добукварний, букварний і післябукварний.

У добукварний період відбувається розвиток усного мовлення першокласників (уміння слухати-розуміти мовлення іншої людини, уміння говорити); формування елементарних аналітико-синтетичних умінь в роботі над текстом, реченням, словом, звуками мовлення; підготовка руки до письма. Тривалість добукварного періоду визначається вчителем з урахуванням підготовки учнів.

Протягом букварного періоду першокласники оволодівають початковими вміннями читати за навчальною книгою (букварем), писати в зошитах з друкованою основою та в зошитах з сіткою для першого класу, зіставляти звуковий і буквенний склад слова, в аналітико-синтетичній діяльності моделювати й конструювати слова й речення. Крім того, продовжується робота з розвитку умінь слухати-розуміти усне мовлення, будувати власні

висловлювання, брати участь у діалозі; з формування початкових уявлень про мову й умінь мовного аналізу.

Післябукварний період передбачає удосконалення уміння плавно по складах читати й писати, розвиток усного мовлення, уміння провадити елементарні аналітико-синтетичні операції з мовними одиницями різних рівнів. Тривалість післябукварного періоду корегується вчителем з урахуванням підготовки учнів конкретного класу.

Важливою складовою періоду навчання грамоти є розвиток у першокласників інтересу до книги, формування уміння самотійно працювати з нею. В 1-му класі робота з книгою передбачає гортання, розглядання книги, з'ясування того, стовпчиком (віршами) чи довгими рядками вона написана (слово «проза» при цьому не використовується), один чи кілька творів у книзі, де (на якій сторінці) їх початок і кінець тощо. Школярі вчаться висловлювати передбачення (на основі ілюстрацій, заголовку, якого читає вчитель) про можливий зміст тексту, а після слухання робити висновок про правильність свого передбачення. З часом діти залучаються до читання назви книги, прізвища й імені автора, а на кінець року – до самотійного читання дитячої книги чи її фрагментів.

Для роботи з дитячою книгою в 1-му класі відводиться половина уроку один раз на тиждень. Крім того, на кожному уроці кілька хвилин відводиться тренувальній роботі з букварем чи іншою книгою: діти вчаться гортати його і знаходити вказану сторінку, віднаходити умовні знаки на сторінці, пояснювати правила ігрових завдань і т.п.

Заняття в цей період готують учнів до вивчення в 2-му класі окремих курсів (або інтегрованого курсу) – мови і читання.

Результати навчання

На кінець I циклу навчання

здобувач/здобувачка початкової освіти (учень/учениця):

- 1) взаємодіє з іншими усно, сприймає і використовує інформацію для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях;
- 2) аналізує, інтерпретує, критично оцінює інформацію в текстах різних видів, медіатекстах та використовує її; сприймає художній текст як засіб збагачення естетичного та емоційно-чуттєвого досвіду;
- 3) висловлює думки, почуття та ставлення, взаємодіє з іншими письмово та в режимі онлайн, дотримується норм літературної мови;
- 4) досліджує індивідуальне мовлення – своє та інших, використовує це для власної мовної творчості, спостерігає за мовними явищами, аналізує їх.

№ п/п	I цикл (1-2 клас)	
	Загальні	Обов'язкові результати навчання здобувачів

	результати	початкової освіти
до пункту 1		
1.1	Сприймає усну інформацію	Сприймає усну інформацію; перепитує, виявляючи увагу; доречно реагує
1.2	Перетворює усну інформацію	Відтворює основний зміст усного повідомлення відповідно до мети; на основі почутого малює/добирає ілюстрації; передає інформацію графічно
1.3	Виокремлює інформацію	Виокремлює цікаву для себе інформацію; передає її іншим
1.4	Аналізує та інтерпретує усну інформацію	Розпізнає ключові слова і фрази в усному повідомленні, виділяє їх голосом у власному мовленні; пояснює, чому зацікавила інформація; з допомогою вчителя/ вчительки виявляє очевидні ідеї у простих текстах, медіатекстах
1.5	Оцінює усну інформацію	Висловлює думки щодо усного повідомлення, простого тексту, медіатексту; намагається пояснити свої вподобання; звертається до дорослих за підтвердженням правдивості інформації
1.6	Висловлює і захищає власні погляди	Висловлює власні погляди на предмет обговорення; намагається зробити так, щоб висловлення було зрозуміле і цікаве для інших; правильно вимовляє і наголошує загальноживані слова у своєму висловленні
1.7	Використовує словесні й несловесні засоби під час представлення своїх думок	Розпізнає емоції своїх співрозмовників, використовує відомі словесні і несловесні засоби для передавання емоцій та настрою; розпізнає образні вислови і пояснює, що вони допомагають уявити; створює прості медіапродукти
1.8	Регулює власний емоційний стан	Розповідає про власні відчуття та емоції від прослуханого/ побаченого; ввічливо спілкується
до пункту 2		

2.1	Сприймає текст	Передбачає за обкладинкою, заголовком та ілюстраціями, про що йтиметься в дитячій книжці; читає вголос правильно, свідомо, цілими словами, нескладні за змістом і формою тексти; виявляє розуміння фактичного змісту прочитаного
2.2	Аналізує та інтерпретує текст	Пов'язує інформацію з тексту з відповідними життєвими ситуаціями; розрізняє головне і другорядне в тексті; визначає тему художнього твору, а також у простих медіатекстах
2.3	Збагачує естетичний та емоційно-чуттєвий досвід	Розповідає про власні почуття та емоції від прочитаного тексту; відтворює емоції літературних персонажів під час інсценізації
2.4	Оцінює текст	Висловлює власні вподобання щодо змісту прочитаних творів, літературних персонажів, намагається пояснити, що подобається, а що – ні; висловлює думки з приводу простих медіатекстів
2.5	Обирає тексти для читання	Обирає книжку для читання; пояснює власний вибір
2.6	Перетворює інформацію	Наоснові тексту малює/добирає ілюстрації, фіксує інформацію графічно
2.7	Читає творчо	Експериментує з текстом (змінює кінцівку, місце подій, імпровізує з репліками під час театралізації тощо)
до пункту 3		
3.1	Створює письмові висловлення	Пише рукописними буквами, зливо, розбірливо; створює невеликі та нескладні за змістом висловлення, записує їх; правильно записує слова, які пишуться так як вимовляються; створює прості медіапродукти з допомогою інших
3.2	Взаємодіє онлайн	Обмінюється короткими письмовими повідомленнями
3.3	Редагує письмові тексти	Перевіряє написане, виявляє і виправляє недоліки письма самостійно чи з допомогою вчителя/ вчительки;

		обговорює створений текст і вдосконалює його з допомогою інших
до пункту 4		
4.1	Досліджує мовні явища	Спостерігає за мовними одиницями та явищами, відкриває деякі закономірності співвідношення звуків і букв, значення слів, їх граматичної форми та ролі в реченні; спостерігає за власним мовленням та мовленням інших удосконалює власне мовлення з допомогою інших
4.2	Використовує знання з мови у мовленнєвій творчості	Експериментує зі звуками, словами, фразами в мовних іграх; аналізує з допомогою вчителя/вчительки мовлення літературних персонажів

**Очікувані результати навчання
здобувачів початкової освіти та зміст I циклу навчання**

Результати навчання та пропонований зміст із молдовської мови та читання для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти з навчанням молдовською мовою	
CLASA 1	
Rezultatele așteptate	Conținutul materiei de studiu
Linia de conținut "Interacționăm verbal"	
<p>Elevul/eleva: <i>ascultă</i> cu atenție și <i>înțelege</i> replicile vorbitorului, reacționează adecvat la ele; vorbește expresiv; <i>sesizează</i> și <i>confirmă</i> regulile de comportare în timpul audierii; <i>ascultă și percepe</i> conținutul unei exprimări monologate scurte; <i>răspunde</i> la întrebări în baza conținutului: <i>cine? ce? când? unde? cum?</i> <i>povestește</i> despre ce se comunică în textul audiat; <i>îndeplinește</i> jocuri instructive conform cerințelor audiate; <i>își exprimă</i> sentimentele și emoțiile reieșind din cele audiate; <i>povestește</i> ce a fost interesant în mesajul oral; <i>cunoaște</i> părțile componente ale exprimării corecte;</p>	<p>Ascultarea și confirmarea înțelegerii textului audiat.</p> <p>Analiza și interpretarea celor audiate.</p> <p>Părțile componente ale unei exprimări corecte (introducere, cuprins, încheiere.) Aprecierea informației orale.</p>
<p><i>respectă</i> regulile de comportare în timpul dialogului; <i>reproduce</i> pe roluri (cu elevii sau învățătorul) un dialog din poveștile, povestirile ascultate; <i>susține</i> un dialog pe teme care prezintă interes pentru elev;</p>	<p>Însușirea practică a formei dialogului (replica în dialog: adresare, salut, rămas bun, scuze, recunoștință, dorință, întrebări, rugăminte, cunoștințe, felicitări,</p>

<p><i>formulează</i> în mod independent replici (întrebări) către interlocutor reieșind din conținutul unei conversații scurte pregătite preliminar pe o temă binecunoscută.</p> <p><i>ascultă</i> cu atenție interlocutorul și răspunde în mod adecvat la întrebări;</p> <p><i>folosește</i> formule de etichetă în vorbire în situații de comunicare în timpul învățării și de zi cu zi (salut, rămas bun, scuze, recunoștință, adresare cu o rugămintă);</p> <p><i>respectă</i> regulile de comunicare cu persoane de diferite vârste;</p> <p><i>utilizează</i> în conformitate cu situația mijloace de comunicare non-verbale (gesturi, mimica etc.);</p> <p><i>reglează</i> respirația, puterea vocii și ritmul discursului în procesul de comunicare;</p>	<p>invitații, consimțământ, refuz etc.),normele de etichetă a culturii comunicării.</p>
<p><i>repetă</i> după învățător un exemplu de exprimare coerentă (2-3 propoziții) menținând conținutul, intonația;</p> <p><i>redă</i> conținutul unei povești cunoscute, a unui text scurt ascultat folosind desene, îmbinări de cuvinte, întrebări, plan;</p> <p><i>construiește</i> independent o scurtă comunicare coerentă cu început dat, în baza unui desen (o ilustrație, o serie de desene), pe baza unui text ascultat sau a unui caz din viață.</p>	<p>Crearea afirmațiilor monologice orale</p>
<p>Linia de conținut "Citim"</p>	
<p>Elevul/eleva:</p> <p><i>citește</i> cu voce texte pe care le înțelege mai ales cu cuvinte întregi (unele cuvinte cu structură complicată le citește pe silabe);</p> <p><i>înțelege</i> majoritatea cuvintelor, <i>observă</i> cuvintele necunoscute, <i>întreabă</i> adulții semnificația lor;</p> <p><i>intonează</i> corect propozițiile, diferite prin scopul comunicării și intonației, în funcție de semnele de punctuație (după o pregătire preliminară);</p> <p><i>citește și numește</i> corect texte necomplicate simple după conținut și formă; texte folclorice și literare (ghicitoare, zicătoare, poveste, poezie, povestire);</p> <p><i>citește</i> texte informative (articole în enciclopedii pentru copii, ziare etc.);</p> <p><i>deosebește</i> în structura textului titlul;</p> <p><i>explică</i> relația dintre titlu și ilustrații cu conținutul lucrării;</p> <p><i>înțelege</i> conținutul real al textelor mici și necomplicate:</p> <p><i>explică</i> ce s-a întâmplat, <i>numește</i> personajele textului, <i>răspunde</i> la întrebări reieșind din conținutul celor citite;</p> <p><i>explică</i> cu ce cuvinte în text autorul descrie caracterul eroului, aspectul exterior al lui, transmite frumusețea naturii etc. (cu ajutorul învățătorului);</p> <p><i>povestește</i> aproape de text conținutul lucrării citite sau unele episoade folosindu-se de ilustrații, întrebările învățătorului;</p> <p><i>își exprimă</i> atitudinea personală față de cele citite: faptă bună / rea, ce i-a plăcut / ce nu i-a plăcut în operă, prin ce l-a impresionat;</p>	<p>Formarea și dezvoltarea deprinderilor de citire.</p> <p>Perceperea și distincția practică a textelor de diferite tipuri.</p> <p>Analiza și interpretarea conținutului textului.</p> <p>Formarea experienței reflexive reieșind din conținut.</p> <p>Întrebări la anumite alineate și la text.</p> <p>Familiarizarea cu diferite surse și tipuri de informații.</p> <p>Lucrul cu literatura pentru copii.</p> <p><i>Diversitatea literaturii pentru copii:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – operele creației populare orale (povești, numărători, cîntece etc), – operele scriitorilor moldoveni și universali în corespundere cu particularitățile de vîrstă.

<p><i>citește</i> pe roluri dialoguri din povești, povestiri, poezii, folosește motivat tempoul vocii, mimica, gesturile (după o pregătire preliminară); <i>are</i> idei despre cele mai importante surse de informație: cărți pentru copii, jurnale, enciclopedii, bibliotecă, televiziune, Internet; <i>distinge</i> informația verbală și vizuală în text; <i>găsește</i>, la însărcinarea învățătorului, informațiile vizuale necesare în cartea pentru copii, enciclopedii, explică conținutul lor; <i>găsește</i> și numește elementele cărții (familia autorului, titlul, ilustrații), bazându-se pe ele, presupune despre aceea ce se poate povesti în carte (operă); <i>numește</i> corect cartea: mai întâi familia autorului, apoi denumirea ei; <i>distinge</i> cărțile de povești, povestiri, poezii pentru copii; <i>respectă</i> regulile de păstrare a cărților și igiena citirii; <i>manifestă</i> interes pentru lectura de diferite genuri; <i>își expune</i> gândul și părerea proprie asupra celor citite; <i>răspunde</i> la întrebările despre ce (despre cine) îi place să citească; <i>numește</i> eroii preferați din opere literare;</p>	<p>– literatura artistică a scriitorilor (povești culte, povestiri, poezii, fragmente din povestiri și povești, benzi desenate); – ediții științifico-artistice, științifico-educative (enciclopedii);</p> <p><i>Temele literaturii pentru copii:</i> despre Patrie, familie, natură, dragostea de plaiul natal, copii, viața școlară, prietenie, întâmplări din viață, tehnologii contemporane, fantastică etc.</p>
Linia de conținut "Interacționăm în scris"	
<p>Elevul/eleva: <i>scrie</i> cu litere de mână, respectând cerințele grafice, tehnice, igienice; <i>are</i> o poziție corectă în bancă înainte de începutul scrierii; <i>ține</i> pixul (creionul) corect; <i>respectă</i> poziția corectă a caietului în timpul scrierii; <i>cunoaște</i> liniatura caietului, se orientează în caiet; <i>numește și scrie</i> literele minuscule și majuscule ale alfabetului moldovenesc respectând mărimea, forma și înclinarea literelor; <i>găsește și scrie</i> denumirea imaginii, denumirea textului (cu ajutorul învățătorului); <i>alcătuieste și scrie</i> propoziții după imagini, situații din viață (independent și cu ajutorul învățătorului); <i>ține cont</i> de cultura oformării lucrărilor scrise; <i>controlează</i> ce a scris; <i>găsește și corectează</i> greșelile omise (gramaticale, ortografice, de punctuație) independent sau cu ajutorul învățătorului;</p>	<p>Formarea și dezvoltarea abilităților de scriere.</p> <p>Regulile scrisului: spațiul, înclinația uniformă, aspectul îngrijit, poziția corectă a corpului, a mâinii, a caietului.</p> <p>Reguli de oformare a dialogului în scris.</p> <p>Crearea propriilor exprimări în scris.</p> <p>Controlul lucrărilor scrise.</p> <p>Comunicarea cu dispozitivele digitale (exprimări scurte scrise pentru comunicarea cu dispozitivele digitale - achiziții, scuze, mulțumiri, dorințe, rugăminte, felicitări, invitații, sfaturi, consimțământ, refuz etc.), pictograme pentru reprezentarea emoțiilor (emoticoane, imagini grafice Smiley.) Reguli de comportare și securitate în spațiul de Internet</p>
Linia de conținut "Explorăm mass-media"	

<p>Elevul/ eleva:</p> <p><i>percepe</i> produse media simple (fotografii, benzi desenate, reviste pentru copii etc.);</p> <p><i>participă</i> la discutarea conținutului și formei produselor media;</p> <p><i>își exprimă</i> gândurile și sentimentele cu privire la textele media simple;</p>	<p>Idee despre mass-media, alfabetizarea mediatică (scopul (obiectivul) și publicul țintă (cine va viziona / a asculta de ce?))</p> <p>Informații adevărate și false)</p> <p>Media vizuală (cartea ca sursă de informație, periodice (reviste, ziare), fotografia ca sursă de informație (de exemplu: peisaj, portret, fotografie), desenul ca sursă de informare. Benzi desenate. Media audiovizuală (desene animate, eroul preferat, culoare, sunet, muzică în desene animate, criterii pentru selectarea desenelor animate pentru vizionare, poster de film (scop informativ).</p>
<p>Linia de conținut "Explorăm fenomenele lingvistice "</p>	
<p>Elevul/ eleva:</p> <p><i>alcătuieste</i> cuvinte monosilabice, bisilabice sau trisilabice, propoziții simple;</p> <p><i>numește</i> sunetele limbii moldovenești și scrie grafic simbolurile prin care sînt prezentate;</p> <p><i>articulează</i> corect vocalele și consoanele;</p> <p><i>deosebește</i> sunetele vocale de consoane după pronunțare;</p> <p><i>pronunță și deosebește</i> consoanele moi de cele tari, sonore de surde;</p> <p><i>explică</i> sensul cuvîntului în rezultatul schimbării sunetului;</p> <p><i>redă</i> în scris literele după sunetele auzite;</p> <p><i>scrie</i> corect cuvintele ce se scriu la fel, dar au sens diferit;</p> <p><i>deosebește</i> după auz sunetele, silabele, cuvintele, îmbinările de cuvinte, propoziția;</p> <p><i>explică</i> legătura dintre sunete și litere în silabe și cuvînt;</p> <p><i>împarte</i> cuvîntul în silabe și cunoaște regulile de trecere a cuvîntului dintr-un rînd în altul;</p> <p><i>deosebește</i> silaba accentuată și neaccentuată în cuvînt;</p> <p><i>fixează</i> corect accentul în cuvintele proprii;</p> <p><i>explică</i> deosebirea cuvîntului în dependență de schimbul accentului în cuvîntul dat;</p> <p><i>corelează</i> cuvîntul și imaginea anumitui obiect, acțiunii, însușirii și numărului;</p> <p><i>deosebește</i> cuvintele cu sens propriu de cele cu sens figurat;</p> <p><i>recunoaște și deosebește</i> cuvintele ce au mai multe înțelesuri;</p> <p><i>recunoaște și deosebește</i> cuvintele ce denumesc obiecte și lucruri, arată acțiuni, însușiri, cuvintele de legătură;</p> <p><i>răspunde la întrebări: cine?, ce?, cînd?, unde?, cum?, ce face?, ce fac?, cîte?;</i></p>	<p>Propoziția. Cuvîntul. Silaba</p> <p>Sunetele și pronunțarea lor.</p> <p>Redarea sunetelor în scris.</p> <p>Împărțirea cuvintelor în silabe.</p> <p>Rolul accentului în cuvînt.</p> <p>Sensul lexical al cuvîntului.</p> <p>Familiarizarea cu cuvintele ce denumesc obiecte și ființe, arată acțiuni, însușiri, cuvintele de legătură.</p> <p>Formarea și alcătuirea propozițiilor.</p>

<p><i>deosebește și citește</i> corect propozițiile după scopul comunicării (litera mare la început de propoziție, semnele de punctuație); <i>găsește</i> numărul de cuvinte în propoziție; <i>respectă</i> regulile de întrebuițare a literei mari la început de propoziție; <i>completează</i> propoziția cu 1-2 cuvinte reieșind din conținut; <i>alcătuieste</i> propoziții după imagini cu ajutorul cuvintelor date conform temei; <i>are idee</i> despre text (îl deosebește practic de propoziție), alege și formulează titlul unui text; <i>deosebește</i> textul de un grup de propoziții, alege și formulează titlul unui text; <i>determină</i> numărul de propoziții în text (2-4 propoziții) <i>găsește</i> practic începutul și sfârșitul unei propoziții.</p>	<p>Reguli de formare a comunicării în scris (litera mare la începutul propoziției, punctul, semnul exclamării, semnul întrebării la sfârșitul propoziției, regula pentru trecerea cuvintelor dintr-un rînd în altul. Formarea, alcătuirea și analiza textului. Redactarea ca modalitate de perfecționare a textului.</p>
---	--

CLASA a 2-a

Rezultatele așteptate	Conținutul materiei de studiu
Linia de conținut "Interacționăm verbal"	
<p>Elevul/eleva: <i>ascultă</i> cu atenție și înțelege replicile interlocutorului, întreabă, reacționează corespunzător la acestea; <i>îndeplinește</i> instrucțiunile sesizate și îndeplinește sarcinile propuse de învățător; <i>răspunde</i> la întrebări conform conținutului textului audiat și alcătuieste întrebări la mesajul comunicat; <i>percepe</i> exprimarea monologată și folosește informația orală cu un anumit scop; <i>înțelege</i> sensul cuvintelor, îmbinărilor de cuvinte, propozițiilor, textului și realizează unele sarcini; <i>răspunde</i> la întrebări privind conținutul audiat și pune întrebări la mesajul oral; <i>reproduce</i> conținutul principal al mesajului oral; <i>alege</i> informația reieșind din cele auzite și explică de ce l-a impresionat, discută cu ceilalți; <i>își exprimă</i> atitudinea față de cele audiate (evenimente, personajele textului); <i>povestește</i> despre propriile sentimente provocate de textul ascultat; <i>ascultă</i> cu atenție și prezintă interes față de cele audiate (prin gest sau mici replici); <i>explică</i> de ce i-a plăcut sau nu i-a plăcut ceva în text; <i>participă</i> la dialoguri alcătuite în baza conținutului unor basme, poezii, folclorului de volum mic; <i>folosește</i> corect în timpul dialogului vocea, tempoul, mimica, gestul, mișcărilor; <i>intră</i> în dialog, susține și inițiază dialogul în baza unei teme bine cunoscute și în baza temelor care prezintă interes; <i>folosește</i> formulele de etichet în vorbire (cuvinte politicoase); <i>respectă</i> regulile de comunicare;</p>	<p>Ascultarea și confirmarea înțelegerii textului audiat.</p> <p>Analiza și interpretarea (dezvăluirea conținutului) celor audiate.</p> <p>Evaluarea informației orale.</p> <p>Măiestria practică de susținere a unei comunicări dialogate, a normelor de etichetă ale culturii comunicării.</p>

<p><i>folosește</i> mijloace non-verbale în dependență de situația de comunicare (gesturi, mimica etc.); <i>reglează</i> respirația, puterea vocii și ritmul discursului în procesul de comunicare; <i>povestește</i> oral textul pe baza materialelor de sprijin (ilustrație, plan, cuvinte de referință, fraze); <i>crează</i> expuneri în baza ilustrațiilor; <i>povestește</i> despre observațiile, impresiile, evenimentele din propria experiență de viață; <i>cu încredere</i> își exprimă părerea proprie, face unele completări;</p>	<p>Crearea monologurilor orale</p>
<p>Linia de conținut "Citim"</p>	
<p>Elevul/eleva:</p> <p><i>citește</i> cu voce, conștient, fluid, cu cuvinte întregi texte simple în ceea ce privește conținutul și forma lor; <i>relevă</i> deprinderi inițiale de citire în gând; <i>se antrenează</i> pentru a extinde câmpul vizual, viteza citirii, ritmul citirii; <i>explică</i> sensul majorității cuvintelor, folosite cu sens propriu sau figurat; <i>evidențiază</i> în text cuvintele necunoscute, găsește explicația lor, folosindu-se de dicționari și din context (cu ajutorul învățătorului); <i>corect pronunță</i> propoziții simple de orice tip; <i>utilizează</i> metode simple de reglare a ritmului citirii, vocii, respirației, în funcție de conținutul textului (în mod independent și conform instrucțiunilor învățătorului); <i>înțelege</i> propozițiile și părțile textului, cuvintele și propozițiile se leagă între ele prin conținut; <i>citește</i> în mod independent, practic distinge textele folclorice mici, care au fost prelucrate în timpul studierii, precum și genurile literare (poveste, poezie, o povestire sau fragmente din povești, povestiri), le numește corect, determină starea emoțională; <i>citește și distinge</i> în mod independent textele non-literare care nu conțin dialog, expresii figurate, prezența noțiunilor științifice, fapte, date istorice, transfer de informații; <i>manifestă</i> înțelegerea conținutului textului propriu-zis, ideile principale (cu ajutorul învățătorului) a textelor artistice și non-artistice; <i>explică</i> ce, unde, când au avut loc evenimentele; <i>determină</i> corect personajele operelor artistice, determină personajul principal; <i>enumeră</i> fapte interesante, idei importante în textul informațiilor; <i>stabilește</i> legături între evenimente, personaje; <i>pune</i> întrebări care se referă la conținutul celor citite, pentru a clarifica ce a înțeles; <i>recunoaște</i>, numește, în text, exprimări, afirmații, explică rolul lor în operă (cu ajutorul învățătorului);</p>	<p>Formarea, dezvoltarea competențelor de citire.</p> <p>Percepția și diferențierea practică a diferitor tipuri de texte.</p>

povestește conținutul (detaliat sau selectiv) operei ori unele episoade păstrând logica, păstrând structura elementelor unui text;

explică faptele personajelor în operă, își exprimă părerea referitor la faptele lor; își argumentează părerea (cu ajutorul învățătorului); *povestește* despre impresiile sale generale, sentimentele față de cele citite (de ce i-a plăcut sau nu, ce a fost interesant / sau nu, ce a aflat nou); își confirmă gândurile cu fapte din text;

leagă conținutul lecturii cu cunoștințele sale, cu cele citite anterior, precum și reieșind din propria experiență emoțional-senzitivă;

comunică despre atitudinea proprie față de evenimente, acțiunile personajelor prin ilustrații, desene, recitare, jocuri de rol, înscenarea operei sau a unor episoade (folosind mijloacele verbale și neverbale);

improvizează cu replici, reproducând dialoguri din povestiri, poezii, povești;

se implică în discuții colective despre cele citite: ascultă cu interes interlocutorii, se comportă tolerant față de opiniile lor, explică înțelegerea problemelor discutate;

cunoaște și numește cele mai importante resurse de informații: bibliotecă, Internet, televiziunea, ziare pentru copii, reviste, cărți;

caută informațiile necesare în cărțile de referință pentru copii;

găsește în text și explică conținutul informațiilor grafice (tabele, diagrame, emoticoane etc.);

analizează informația primită și se adresează către adulți (atunci când există îndoieli) pentru a confirma veridicitatea, autenticitatea ei;

aplica informațiile obținute în activitățile de învățare și experiența practică;

transformă informația verbală a textului în imagini vizuale (desene, cadre din filme, tabele etc.);

face cunoștință cu cărțile noi pentru copii examinând elementele ei structurale: coperta, pagina de titlu, ilustrații, conținutul operelor, le numește corect;

prevede conținutul aproximativ al operei, cărții pentru copii după elementele fixate;

distinge cărțile pentru copii după tipul publicației: carte cu opere, enciclopedii, revista pentru copii, ziar, dicționar;

selectează pentru lectură cărți pentru copii pe o anumită temă: povești despre animale, aventuri, fantastică etc.;

definește scopul lecturii sale (pentru a petrece interesant timpul liber, găsirea informațiilor necesare etc.), selectează, citește cărțile corespunzătoare, explică alegerea sa;

recitește cărți, episoade separate pentru o mai bună înțelegere a conținutului și îmbunătățirea abilităților de citire;

are idei despre genurile și tematica textelor pentru copii;

Analiza și interpretarea textului.

Limba operei de artă: dialoguri, monologuri, narator, mijloace de exprimare artistică în text (comparații, metafore, etc., fără introducerea termenilor), sensul propriu și figurat al cuvintelor în textul artistic; cuvinte și expresii care caracterizează un personaj, evenimente; poezia (rima, ritmul, starea de spirit în versuri, tăria și tonalitatea vocii, tempoul ritmului la citirea unei poezii, influența emoțională etc.)

Formarea experienței reflexive în ceea ce privește lectura.

Lucrul cu diferite surse și tipuri de informații.

Lucrul cu cartea pentru copii.

SFERALECTURII

Capodopere ale creației populare moldovenești: proverbe, zicători, povești, ghicitori.

Povești culte moldovenești (I. Creangă, M.Eminescu, A. Busuioc).

Poezia (pasteluri, versuri lirice, poezii tematice). V. Alecsandri, M.Eminescu, V.Rusu, Em.Bucov, L.Deleanu, V.Filip, M.I. Cibotaru, A. Ciocanu, C.Dragomir, P. Zadnipru, V. Romanciuc, P.Cărare, Ș.Tudor, A. Lupan, G.Vieru).

<p><i>numește</i> operele, cărțile pentru copii care i-a plăcut, povestește despre episoadele care l-au impresionat; <i>numește</i> câteva familii ale autorilor operelor citite; <i>numește</i> simbolurile de stat ale Ucrainei, simbolurile naționale, numește tradițiile poporului moldovenesc;</p>	<p>Proza (narațiuni,fragmente din povestiri).(I.Druță, A. Șalari, A.Lupan, S. Vangheli, G.Gheorghiu, A. Ciocanu, V.Prohin, D.Matcovschi, C.Dragomir).</p> <p>Literatura universală</p> <p>Literatură științifică și de cunoaștere pentru copii: cărți, enciclopedii, cărți de referință; - periodice pentru copii;</p> <p>teme de lectură pentru copii: despre patrie, familie, pe teme eroice și patriotice, despre natura vie și neînsuflețită, despre copii, prietenie, viața școlară, aventuri, fantastică, detectivă pentru copii, istoria invențiilor, descoperiri, tehnologii moderne etc.</p>
Linia de conținut "Interacționăm în scris"	
<p>Elevul/eleva: <i>scrie</i> corect, lizibil, îngrijit cu aceeași înclinație literele; <i>utilizează</i> eficient scrisul în diferite lucrări scrise, respectând așezarea estetică în pagină; <i>respectă</i> regulile igienice de scris, corectează greșelile; <i>respectă</i> regulile de oformare a lucrărilor scrise: respectă câmpul, în partea stângă și partea dreaptă a paginii, aliniatele; <i>aranjează</i> cuvintele și versurile poeziilor în coloniță; <i>scrie</i> cuvinte în tăbliță; <i>face</i> schimb de mesaje scrise elementare (bilețelul, scrisoarea, felicitarea, sms, etc); <i>manifestă</i> interes pentru scrierea textului cu destinație specială - bilețelul (conform regulilor de redactare învățate); <i>face rectificări</i> într-un text „deformat”: ordonează propozițiile, elimină tot ce e de prisos; <i>completează</i> prin întrebări, propoziții simple pentru a le dezvolta; <i>îmbină</i> două propoziții simple pentru a obține una compusă (cu sau fără conjuncții); <i>identifică și selectează</i> din diverse contexte a cuvintelor ce conțin ortogramele învățate; <i>scrie</i> corect din punct de vedere ortografic cuvintele cu grupuri de litere și a celor cu cratimă (în limita Standardelor de Stat); verifică (cu ajutorul învățătorului) dacă textul este scris corect;</p>	<p>Formarea și dezvoltarea abilităților de scriere.</p> <p>Scrisul – necesitate în viața omului. Scrierea corectă fără omiteri de litere, silabe la copieri și transcrieri.</p> <p>Crearea textelor scurte (3-4 enunțuri)</p>

<p><i>utilizează</i> adecvat cuvintele cu ortograme noi în redactarea propozițiilor, a enunțurilor proprii; <i>utilizează</i> corect semnele de punctuație (ghidat, apoi independent); <i>redactează</i> textele proprii cu și fără repere, aplicând tehnicile de redactare învățate; <i>corectează</i> erorile de ortografie și punctuație privind regulile învățate (singur ori cu ajutorul învățătorului); <i>manifestă</i> conduită adecvată în cooperare de grup în scopul elaborării în scris a unor compoziții sau alcătuirii unui plan de idei; <i>controlează</i> (cu ajutorul învățătorului) dacă textul este scris corect; <i>corectează</i> greșelile ortografice și de punctuație (la regula studiată cu ajutorul învățătorului); <i>perfecționează</i> textul prin metoda schimbării cuvintelor ce se repetă cu sinonime și pronume (fără termeni);</p>	<p>Controlul și redactarea textului</p>
<p>Linia de conținut "Explorăm mass-media"</p>	
<p>Elevul/eleva: <i>înțelege</i> cele mai simple produse media; <i>discută</i> conținutul și forma textelor media simple; <i>povestește</i>, despre ce se vorbește în ele; <i>determină</i>, cui și pentru ce este destinat textul media dat; <i>explică</i> conținutul informației verbale și nonverbale în produsele media; iși exprimă impresiile cu privire la conținutul și forma produsului media; produse media simple (mesaj-sms; fotografii, colaje, benzi desenate etc.) cu ajutorul altora;</p>	<p>Lucrul cu mediaproducția. Extinderea prezentării media, lucrul cu produsele media; Internetul (idee generală despre comunicarea virtuală, etica comunicării virtuale, securitatea în Internet). Jocuri la calculator ca sursă de învățare, dezvoltare și recreare. Influența lor asupra sănătății.</p> <p>Publicitate (influența publicității asupra comportamentului omului, publicitatea în mass-media, cum să ne protejăm împotriva efectelor nedorite ale publicității). Conținutul și forma textelor media (elemente ale formei și semnificațiile lor pentru percepția ideilor de bază (culoare, muzică, animație în desene animate), muzică în publicitate).</p>
<p>Linia de conținut "Explorăm fenomenele lingvistice"</p>	
<p>Elevul/eleva: <i>cunoaște</i> alfabetul limbii moldovenești; <i>citește</i> corect literele alfabetului; <i>aranjează</i> 5-6 cuvinte în ordine alfabetică cu orientarea la prima literă; <i>deosebește</i> după auz, vocalele de consoane; <i>ortografiază</i> corect grupurile de vocale <i>ea, ia, oa, ie, ua</i> și grupurilor <i>ce, ci, ghe, ghi, ge, gi, che, chi</i> pe care le identifică în propoziții (după auz); <i>trece corect</i> cuvintele dintr-un rând în altul pe silabe;</p>	<p>Cercetarea fonică a cuvântului, rostirea și scrierea corectă a lui.</p> <p>Utilizarea regulilor de trecere dintr-un rând în altul a cuvintelor.</p>

<p><i>nu întrerupe</i> la trecere de la cuvânt silaba, care conține numai o literă;</p> <p><i>trece corect</i> cuvintele cu diftongi, cu <i>i</i> la sfârșit, cu vocale duble;</p> <p><i>se folosește</i> de alfabet în lucru cu dicționarul;</p> <p><i>utilizează</i> eficient în diferite contexte (orale și scrise) a noului vocabular, sesizând sensul lui diferit;</p> <p><i>formează</i> deprinderi inițiale de ortografiere a grupurilor <i>s-a/sa, sau/s-au, mii/mi-i, mie/mi-e, vii/vi-i, ne-am/neam, nea/ne-a</i>.</p> <p><i>sesizează</i> semnificația corectă a părților de vorbire în comunicare;</p> <p><i>clasifică</i> părțile de vorbire dintr-un șir de cuvinte sau dintr-un text mic;</p> <p><i>pune</i> întrebări pentru cuvintele date; le identifică pe cele ce exprimă obiecte, acțiuni sau însușiri;</p> <p><i>găsește independent</i> 4-6 cuvinte, care să răspundă la întrebările: <i>cine?, ce?, cum?, ce fel?, care?, cât?, ce face?, ce a făcut?, ce va face?</i></p> <p><i>deosebește</i> cuvintele, care răspund la întrebarea <i>cine? ce?</i>; (substantive)</p> <p><i>întrebuințează</i> corect litera mare, mică în substantivele comune și proprii;</p> <p><i>schimbă</i> substantivele după numere (unu-, multe);</p> <p><i>recunoaște</i> cuvinte care răspund la întrebarea <i>care? ce fel de? cum este?</i>;</p> <p><i>formează</i> îmbinări de cuvinte substantiv cu adjectiv;</p> <p><i>alege</i> pentru cuvântul dat mai multe însușiri;</p> <p><i>recunoaște</i> cuvinte-acțiuni, pune întrebări la ele;</p> <p><i>alege</i> corect verbe pentru a-și expune părerea proprie;</p> <p><i>deosebește</i> cuvintele care numesc cifre, pune întrebarea <i>câți?</i> la aceste cuvinte;</p> <p><i>formează</i> îmbinări de cuvinte <i>numeral cu substantiv</i>;</p> <p><i>explică</i> rolul diferitor feluri de propoziții pentru a atinge scopul comunicării;</p> <p><i>alcătuieste</i> propoziții după scopul comunicării, folosește intonația și punctuația corespunzătoare;</p> <p><i>completează</i> prin întrebări, propoziții simple pentru a le dezvolta;</p> <p><i>alcătuieste</i> propoziții după tablou pe o temă dată;</p> <p><i>deosebește</i> textul narativ și textul- descriere, explică semnificația lor;</p> <p><i>alege</i> titlul la un text;</p> <p><i>delimitează</i> în text introducerea, cuprinsul, încheerea (cu ajutorul învățătorului);</p> <p><i>alcătuieste și scrie</i> un text mic (3-4 propoziții) după ilustrație, o serie de desene, despre un eveniment din viață;</p> <p><i>respectă</i> abzațul în procesul de scriere a textului;</p> <p><i>controlează și perfecționează</i> textul său, înlăturând repetările.</p> <p><i>știe</i> să alcătuiască familii de cuvinte;</p> <p><i>numește</i> părțile componente ale structurii cuvântului;</p>	<p>Folosirea alfabetului moldovenesc.</p> <p>Cercetarea sensului lexical al cuvântului.</p> <p>Cercetăm ortografia grupurilor <i>s-a/sa, sau/s-au, mii/mi-i, mie/mi-e, vii/vi-i, ne-am/neam, nea/ne-a</i>.</p> <p>Observări asupra cuvintelor care arată denumiri de obiecte, însușiri, acțiuni.</p> <p>Rolul substantivelor în vorbire și folosirea lor în exprimare.</p> <p>Investigarea posibilităților expresive ale adjectivului, folosirea lui pentru expresivitatea vorbirii.</p> <p>Verbul. Rolul lui în vorbire.</p> <p>Numeralul. Folosirea lui în vorbire.</p> <p>Cercetarea și construirea propozițiilor.</p> <p>Perfecționarea textului.</p> <p>Cercetăm structura cuvântului.</p>
---	---

<p><i>alcătuieste</i> cuvinte cu ajutorul prefixelor și sufixelor propuse de învățator și după un model dat.</p>	
--	--